

Paskaidrojuma raksts par Rugāju novada pašvaldības 2021.gada budžetu

Domes priekšsēdētāja ievadziņojums

Vispārīgā informācija par ekonomisko situāciju pašvaldībā

Saskaņā ar Dzimtsarakstu nodaļas sniegtajiem datiem, 2020.gada sākumā novadā deklarēti 2152 iedzīvotāji, savukārt 2021.gada sākumā – 2092, par 60 iedzīvotājiem mazāk. Attiecīgi iedzīvotāju skaits **Rugāju pagastā** 1272 personas (pēdējā gada laikā par 45 iedzīvotājiem mazāk), **Lazdukalna pagastā** 820 personas (pēdējā gada laikā par 15 mazāk). Šobrīd **Benislavā** – 142 iedzīvotāji (par 1 mazāk vairāk kā 2020.gada sākumā), **Skujetniekos** – 123 iedzīvotāji (par 6 mazāk), savukārt **Rugājos** – 497 deklarētie iedzīvotāji (par 20 mazāk).

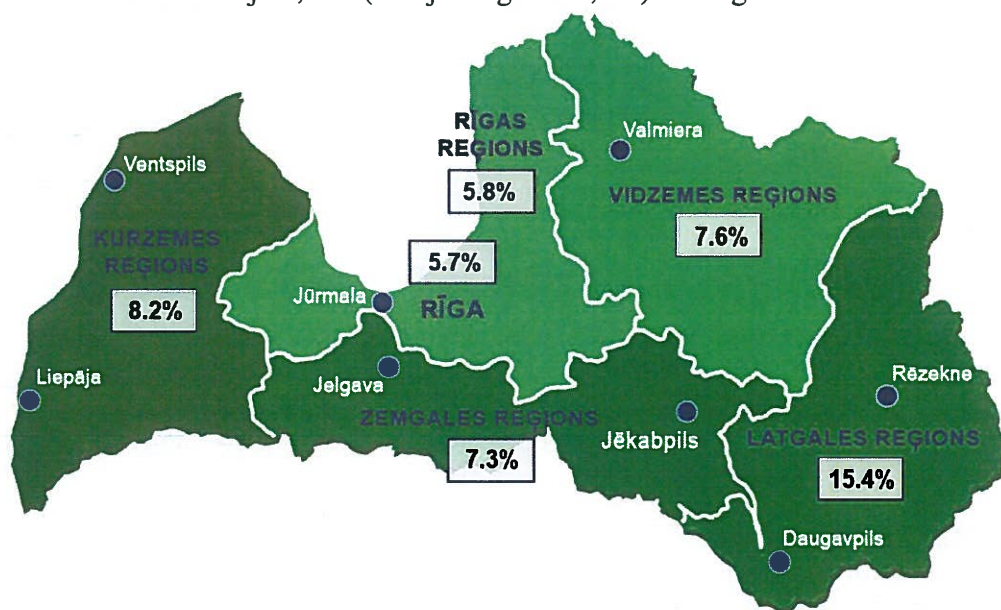
Kā vairums pašvaldībās iezīmējās negatīvā demogrāfiskā situācija. Rugāju novadā 2020.gadā dzimuši – 6 bērni (Rugāju pagastā – 4, Lazdukalna pagastā – 2), savukārt miruši 44 iedzīvotāji.

Novadā deklarētie 314 iedzīvotāji ir vecumā līdz 18 gadiem (par 11 mazāk nekā 2020.gadā), 609 personas virs 60 gadu vecuma (par 1 mazāk nekā 2020.gadā), 1169 personas darbības vecumā (par 91 mazāk nekā 2020.gadā).

2020.gadā iedzīvotāji no Rugāju novada pārdeklarējās uz citām pilsētām (pārsvarā Rīga, Balvi) – 34 iedzīvotāji, uz ārzemēm (Norvēģija, Lielbritānija un Īrija) – 7 un citiem novadiem -19.

Novada galvenās uzņēmējdarbības nozares ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, kravu pārvadājumi un tūrisms. Tradicionālās lauksaimniecības nozares ir piena, gaļas lopkopība un graudkopība, kā arī attīstītas zemnieku un piemājas saimniecības. Šobrīd novada teritorijā, pārstrādājot kokmateriālu, darbojas kokzāģētavas. Iedzīvotāji, zemnieku saimniecības un uzņēmēji realizē projektus, sniedz autoservisa pakalpojumus, tiek ražotas ilgtspējīgas dizaina mēbeles mājai un sabiedriskajai telpai. Rugāju ciemā attīstās jauna ražotne koka māju būvēšanai. Novadā darbojas tūrisma pakalpojumu sniedzēji, kultūrvēstures un dabas objekti, atpūtas vietas, apskates saimniecības.

Taču joprojām ir nepietiekošs darba vietu piedāvājums. Kā arī daļai iedzīvotāju ir problemātiski izmantot citos novados pieejamās darba vietas, jo nav nokļūšanas iespēju (sabiedriskais transports vai privātās automašīnas nav pieejamas). Bezdarba līmenis Rugāju novada teritorijā uz 2020. gada 31.decembri sastādīja 8,9 % (vidēji Latgalē 15,4%) un reģistrēto bezdarbnieku skaits 117.

Pašvaldības budžeta prioritātes

Rugāju novada dome 2020.gadā apstiprināja Rugāju attīstības programmas 2020.-2026.gadam, nosakot Rīcības plānu un pasākumus turpmākajiem gadiem.

Pašvaldības budžets, kas veido pašvaldības darbības finansiālo pamatu kalpo kā instruments pašvaldības autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai, ekonomisko un sociālo vajadzību sabalansēšanai, kā arī pašvaldības teritorijas ilgtermiņa attīstībai. Rugāju novada pašvaldības attīstības programmā izvirzītās vidēja termiņa prioritātes ir:

1. Uzņēmējdarbības un infrastruktūras attīstība;
2. Izglītības, sporta, kultūras, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu attīstība;
3. Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana.

Eiropas Savienības programmu 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros arī Rugāju novada pašvaldība ir iesaistījies un izmantoja iespēju piesaistīt līdzekļus infrastruktūras sakārtošanai, kā 2020.gadā uzņēmējdarbības un infrastruktūras attīstībai - veicinot darba vietu radīšanu uzņēmējiem un sociālo pakalpojumu attīstībai. 2020.gadā tika realizēti četri projekti pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas novadgrāvju atjaunošanai Rugāju novada teritorijā, projekts tūrisma infrastruktūras uzlabošanai, 2 projekti degradēto teritoriju sakārtošanai uzņēmējdarbības attīstībai, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām uzbūvēts Dienas aprūpes centrs. Kopā visu projektu izmaksas sastādīja 1 957 562 euro, no kurām 1 594 347 euro līdzfinansēja Eiropas Savienības struktūrfondi un 77 359 euro dotācija no valsts budžeta.

Rugāju novada pašvaldības budžets un tā prioritātes 2021.gadam ir balstītas uz vajadzībām esošās infrastruktūras sakārtošanai un pilnveidošanai, kā arī pakalpojumu nodrošināšanai novada iedzīvotājiem, vienlaicīgi ievērojot ne tikai izvirzītās vidēja termiņa, bet arī ilgtermiņa prioritātes. Kā prioritārie investīciju projekti 2021.gadā ir noteikti:

Investīciju projekta nosaukums	Finansējuma avoti	Atbilstība attīstības programmai	
		Izvirzītie mērķi	Plānotie darbības rezultāti
Ūdenssaimniecības attīstība Rugājos (tehniskā projekta izstrāde)	Pašvaldības budžets	Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu pagarināšana Rugājos	Pagarinātas centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas Rugāju ciema teritorijā
Pašvaldības autoceļa Rugāji - Tikaiņi (0,950 km- 7,811 km) seguma uzlabošana	Pašvaldības budžets, Valsts kases aizdevums	Transporta infrastruktūras attīstība	Uzlaboti un uzturēti pašvaldības ceļi un ielas

Rugāju novada pašvaldības 2021.gada budžets ir izstrādāts ievērojot likumā „Par pašvaldībām”, likumā „Par pašvaldību budžetiem”, likumā „Par budžetu un finanšu vadību”, likumā „Par valsts budžetu 2021.gadam”, likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli” un citos normatīvajos aktos noteiktās prasības, kā arī budžets skaitliskā izteiksmē atspoguļots atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai budžeta ieņēmumu un izdevumu klasifikācijai.

2021.gada budžets ir plānots visam gadam, neskatoties uz to, ka plānota Balvu, Viļakas, Rugāju un Baltinavas novadu pašvaldību apvienošana, jo pēc tam paredzēta budžetu konsolidācija. Iestāžu darbībā korekcijas ir ieviesusi Covid-19 ietekme, vairāk līdzekļi jāparedz epidemioloģisko prasību nodrošināšanai. Neskatoties uz to, ka 2021.gadā pašvaldību ieņēmumi tika samazināti, savukārt daudzās jomās izdevumi ir pieauguši saskaņā ar izmaiņām normatīvajos aktos (minimālās algas

pieaugums, pedagogu darba samaksas pieaugums, izmaiņas sociālo pabalstu jomā), pašvaldības budžets 2021.gadam veidots sabalansēti, izvērtējot komiteju sēdēs katras struktūrvienības un iestādes plānoto budžetu.

2021.gada pamatbudžeta ieņēmumu prognoze

Kā galvenais ienākumu avots pašvaldības budžetā ir ieņēmumi no **iedzīvotāju ienākuma nodokļa 678 695 euro** un **pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda dotācija- 890 059 euro**.

Nekustamā īpašuma nodokļa kārtējā saimnieciskā gada ieņēmumi, iepriekšējo gadu parādi un arī nokavējuma nauda par termiņā nesamaksāto nekustamā īpašuma nodokli par zemi, ēkām, inženierbūvēm un mājokļiem plānoti **182 574 euro apmērā**.

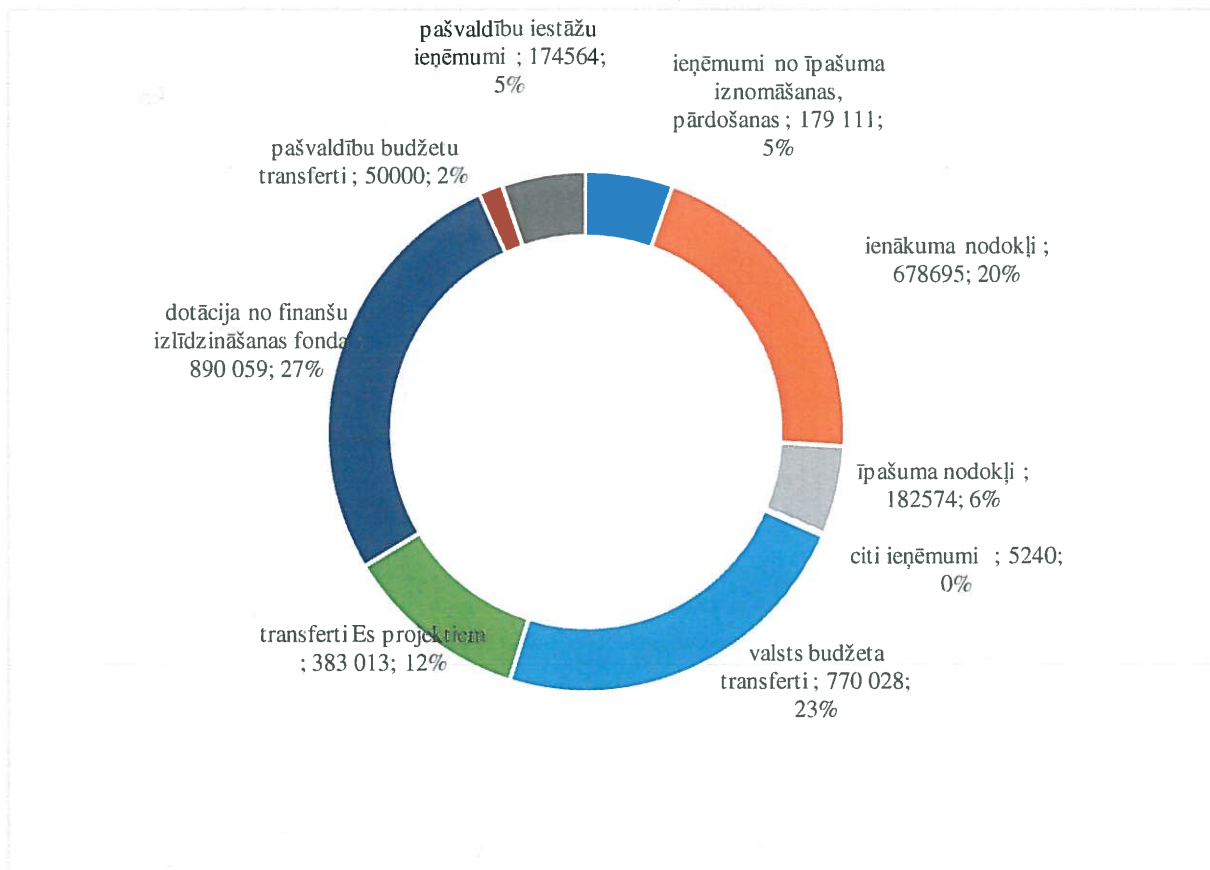
Kā viens no būtiskākajiem ieņēmumiem pašvaldības pamatbudžetā ir valsts budžeta transferti noteiktiem mērķiem, kā valsts budžeta finansējums pedagogu, treneru, māksliniecisko pašdarbības kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, kā arī finansējums dažādiem projektiem un pasākumiem, kopā ieņēmumi sastāda no valsts budžeta **transfertiem 770 028 euro**. ES projektu īstenošanai paredzēts, ka tiks saņemts **383 013 euro**, no kuriem daļa tiks novirzīta Valsts kases aizņēmuma segšanai.

Pašvaldību budžetu transferti par izglītības pakalpojumu sniegšanu plānoti **50 000 euro apmērā**. Maksas pakalpojumi par iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem plānoti **174 654 euro apmērā**.

Pārējie nenodokļu ieņēmumi (valsts un pašvaldību nodevas, soda naudas un ieņēmumi no zemes īpašuma pārdošanas) plānoti **184 351 euro apmērā**.

Kopā 2021.gada pamatbudžeta **ieņēmumi plānoti 3 313 284 euro apjomā**. Naudas līdzekļu atlikums uz gada sākumu bija **328 599 euro**, kas novirzīti izdevumu segšanai.

Plānoto 2021.gada pamatbudžeta ieņēmumu struktūra (%)

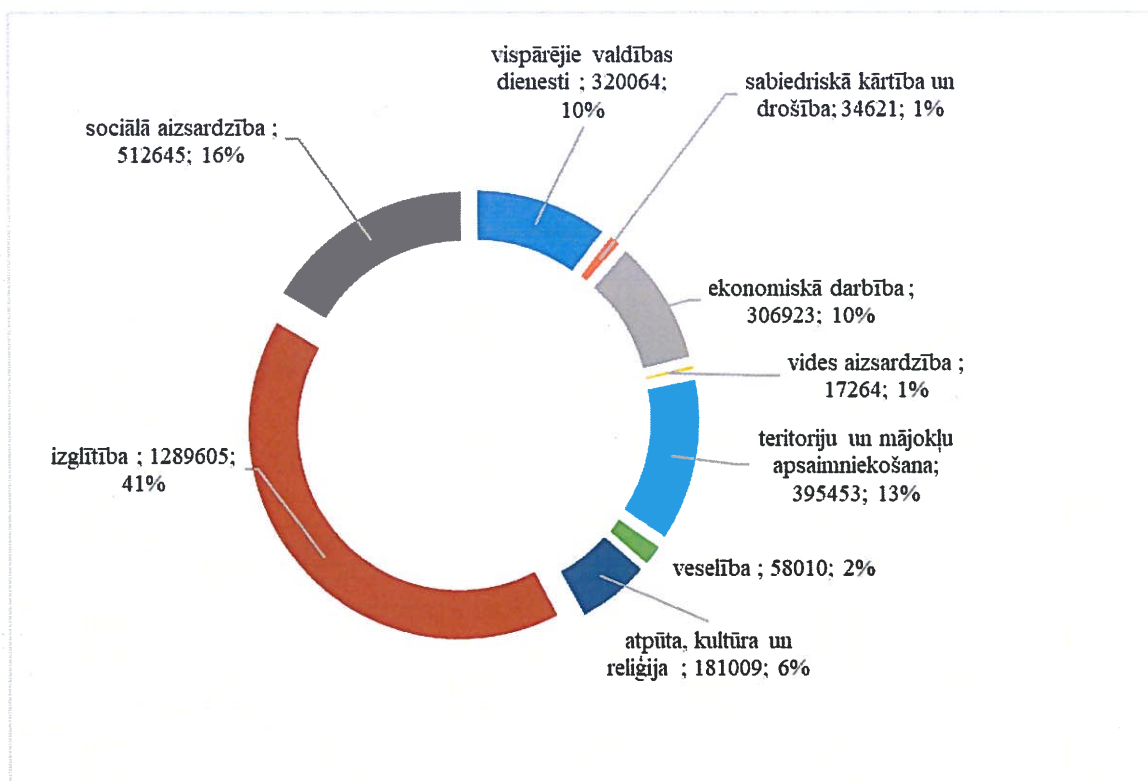
Procentuālajā sadalījumā vislielākais īpatsvars pamatbudžeta ieņēmumos ir valsts budžeta finansējumam - dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda – 27 %, un valsts budžeta transferti – 35 %. Ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa sastāda 20 %, ieņēmumi no nekustamā īpašuma nodokļa 6%, ienākumi no īpašuma iznomāšanas un pārdošanas - 5% , maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi- 5% un pašvaldību budžetu transferti par izglītības pakalpojumiem – 2%.

Plānotie pamatbudžeta izdevumi 2021.gadā

Pašvaldības pamatbudžeta izdevumu daļa sastādīta, izvērtējot katras pašvaldības institūcijas (iestādes, struktūrvienības un nodaļas) budžeta pieprasījumu, kā arī ņemot vērā 2021.gada prognozētos ieņēmumus. 2021.gada pamatbudžeta **izdevumi plānoti 3 115 594 euro apjomā**.

Vislielākais izdevumu īpatsvars sastāda izglītībai – 41 %, sociālajai aizsardzībai – 16% un teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai - 13%. Attiecīgi pārējie izdevumi sastāda - vispārējiem valdības dienestiem - 10 %, ekonomiskajai darbībai -10 %, sabiedriskajai kārtībai un drošībai - 1 %, vides aizsardzībai – 1 %, veselībai - 2%, atpūtai, kultūrai un reliģijai – 6 %.

Plānoto 2021.gada pamatbudžeta izdevumu struktūra (%)

Izdevumi vispārējiem valdības dienestiem paredzēti 320 064 euro apmērā, kur ir ietverti izdevumi administrācijai un Lazdukalna pagasta pārvaldei, biedru naudu maksām Latvijas Pašvaldību savienībai, Balvu rajona partnerībai, Eiroreģionam „Pleskava, Livonija”, Latgales reģiona attīstības aģentūrai, aizdevumu procentu nomaksai, kā arī izdevumiem neparedzētiem gadījumiem. Kopš 2015.gada 1.oktobra Rugāju un Benislavas ciemos ir pieejami valsts un pašvaldības vienotā klientu apkalpošanas centru pakalpojumi, kur var saņemt ar valsts iestādēm (Valsts ieņēmumu dienestu, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, Lauku atbalsta dienestu u.c.) saistītos pakalpojumus. 2021.gadā valdības izdevumos ietverti arī vēlēšanu komisijas izdevumi Balvu novada vēlēšanu komisijai pašvaldību vēlēšanu organizēšanai.

Izdevumi sabiedriskajai kārtībai un drošībai paredzēti 34 621 *euro* apmērā, nodrošinot Pašvaldības policijas un Dzimtsarakstu nodaļas funkciju veikšanu. Novirzot līdzekļus 12 000 apmērā, plānots atjaunot video novērošanas kameras Rugāju ciema centrā, parkā un atpūtas vietā pie pludmales, lai nodrošinātu kārtību un novērtu īpašuma bojāšanu.

Izdevumi ekonomiskajai darbībai sastāda 306 923 *euro*, ietverot izdevumus pagaidu algotajos sabiedriskajos darbos bezdarbnieku nodarbināšanai, pašvaldības funkciju veikšanai būvniecības jomā - būvvaldei, Rugāju novada uzņēmējdarbības un tūrisma atbalsta centram darbības finansēšanai, paredzot tūrisma popularizējošus pasākumus, tūrisma infrastruktūras atjaunošanu, kā arī uzņēmējiem un saimnieciskā darba veicējiem atbalsta sniegšanu – informatīvie semināri un citi atbalsta pasākumi. Tāpat 2021.gadā plānoti izdevumi lauksaimniecības nozaru atbalsta pasākumiem, lai nodrošinātu lauku attīstības speciālista pakalpojumu iedzīvotājiem.

Jau piekto gadu plānoti izdevumi nodarbinātības pasākumiem vasaras brīvlaikā, piedāvājot strādāt palīgstrādnieka darbu divas nedēļas novada skolēniem teritorijas labiekārtošanas darbos. Jau ceturto gadu pašvaldība organizēs biznesa ideju konkursu, lai atbalstītu ar līdzfinansējumu esošos un topošos uzņēmējus, šim mērķim novirzot 5000 *euro*.

Sadarbībā ar Latvijas un Krievijas pierobežas pašvaldībām un institūcijām, Rugāju novada dome piedalās projektā „No hobija līdz biznesam – uzņēmējdarbības attīstīšana Latvijas – Krievijas pierobežā”, ar mērķi iedzīvotājus uzņēmējdarbības uzsākšanai, esošajiem uzņēmējiem tiek piedāvātas apmācības un savstarpēja informācijas apmaiņa, taču sakarā ar COVID - 19 visas aktivitātes šobrīd nav iespējams realizēt.

Ceļu un ielu uzturēšanai plānoti 229 010 *euro*, lai veiktu ceļu un ielu ikdienas uzturēšanu. Lielākie ieguldījumi plānoti Rugāji- Tikaiņi ceļa seguma atjaunošanai. Ikdienas ceļu uzturēšana un izdevumi detalizēti tiks noteikti saskaņā apstiprināto finansējuma izlietojuma plānu.

Vides aizsardzības pasākumiem, tas ir notekūdeņu apsaimniekošanai izdevumi prognozēti 17 264465 *euro*.

Teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumi plānoti 395 453 *euro* apmērā, kas ietver izdevumus komunālajai saimniecībai funkciju veikšanai, ūdensapgādes pakalpojumu nodrošināšanai. Saimnieciskā nodaļa nodrošinās pašvaldības teritorijas uzkopšanu un uzturēšanu, turpinās pašvaldības īpašumā esošo dzīvokļu remontus, logu nomaiņu, lai pilnveidotu dzīvojamā fonda piedāvājumu.

Lai uzlabotu ūdensapgādes pakalpojumu kvalitāti Rugāju novada ciemā un varētu aprēķināt izmaksas būvniecības darbiem, 2021.gadā plānots izstrādāt Tehnisko projektu ūdenssaimniecības attīstības projekta īstenošanai.

Ievērojama daļu līdzekļu tiek atvēlēta īpašumu sakārtošanai un ierakstīšanai zemesgrāmatā, kā arī nekustamo īpašumu dokumentācijas sagatavošanai atsavināšanai bijušajiem zemju lietotājiem.

Izdevumi veselības aprūpei sastāda 58 010 *euro*, kas plānoti primārās veselības aprūpes pieejamības nodrošināšanai Skujetnieku feldšeru - veselības punktā, kā arī zobārsta pakalpojumu sniegšanai Zobārstniecības kabinetā.

Dažāda vecuma iedzīvotājiem tiek nodrošinātas daudzveidīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, novirzot šim mērķim- **atpūta, kultūra un reliģija**- 181 009 *euro*. Iedzīvotājiem pakalpojumi pieejami 4 bibliotēkās, nodrošinot uzturēšanas izdevumus – Rugāju bibliotēkai, Tikaiņu bibliotēkai, Lazdukalna bibliotēkai un Skujetnieku bibliotēkai, kā arī iestādēm funkciju veikšanai - Rugāju tautas

namā un Lazdukalna saietā namā un muzejā. Kultūras pasākumi notiek saskaņā ar domes komitejā akceptēto plānu, salīdzinoši ierobežotā apjomā, ņemot vērā ārkārtējo situāciju un pulcēšanās ierobežojumus.

Projektu līdzfinansēšanai un dažādu pasākumu atbalstam ieplānoti 2000 *euro*.

Vislielākais pamatbudžeta izdevumu īpatsvars sastāda **izglītībai**, t.i. 1 289 605 *euro*, kur lielākā daļa finansējuma ir Rugāju novada Eglaines pamatskolai, Rugāju novada vidusskolai un Rugāju sporta centram. Eglaines pamatskolai un Rugāju novada vidusskolai tiek paredzēti pašvaldības līdzekļi telpu remontiem. Pašvaldība nodrošina finansējumu mācību līdzekļu un aprīkojuma nodrošināšanai. Ņemot vērā, ka Eglaines pamatskolā tiek piedāvātas speciālās mācību programmas, 41 000 *euro* ieplānoti izdevumi asistentu atlīdzībai.

Kā prioritāte jaunā mācību satura ieviešana, līdz ar to 15 000 *euro* novirzīti Rugāju novada vidusskolas mājturības kabineta remontam un aprīkojuma iegādei, savukārt Eglaines skolai – 6 planšetdatori speciālās izglītības programmas īstenošanai un robotikas komplektam mācību programmas apguvei inženierzinātnēs.

Līdzekļi tiek atvēlēti skolēnu pārvadājumu nodrošināšanai un transporta izdevumu kompensācijai skolēniem, jo tiek nodrošināta skolēnu nokļūšana no dzīvesvietas uz skolu un atpakaļ, uz mācību priekšmetu olimpiādēm, sporta centra komandu un sportistu nokļūšanai uz sacensībām un skolēnu dalībai ārpuskolas aktivitātēs. Paredzēts arī pašvaldības finansējums transporta izdevumiem skolēnu mācību ekskursijām.

Kā katru gadu līdzekļi paredzēti arī skolēnu apbalvošanai par sasniegumiem mācību olimpiādēs, konkursos un sacensībās, plānojot līdzekļus 3 500 *euro* apmērā, kā arī 2021.gadā tiek plānoti līdzekļi samaksai Balvu peldbaseinam, lai nodrošinātu Rugāju novada izglītojamo peldētprasmju apgūšanu. Jauniešiem nodrošināta iespēja darboties jauniešu iniciatīvu-interešu centrā Rugājos.

2020.gadā turpināsies iesākto projektu realizācija izglītības jomā (karjeras atbalsts izglītības iestādēs, atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču pieejai, atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai u.c.), starptautisko projektos ERASMUS „School gardens” un „Math un Technology” realizācija.

2021.gadā turpināsies iniciatīvas „Latvijas skolas soma” pasākumi. Rugāju novada dome ir iesaistījies Latgales reģiona realizētajā projektā „RoboNet”, kā rezultātā saņems aprīkojumu un Rugāju novada vidusskolas skolēniem būs iespēja darboties robotikā.

Sociālās aizsardzības izdevumi sastāda 512 645 *euro*. Pašvaldība iedzīvotājiem nodrošinās ne tikai obligātos pabalstus – garantētā minimālā ienākuma pabalstus un dzīvokļa pabalstus, bet arī citus pabalstus: brīvpusdienas skolēniem, pabalstus veselības uzlabošanai, pabalstus represētajām personām u.c. pabalstus. Saņemot valsts finansējumu, Sociālais dienests organizē asistenta pakalpojumu nodrošināšanu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Ņemot vērā, ka jau 2020.gadā tika samazināts valsts budžeta finansējums 1.-4.klases ēdināšanas izdevumiem, iztrūkstošo summu pašvaldība ir paredzējusi segt no pašvaldības budžeta.

Sociālās aprūpes centra izdevumi sastāda 235 645 *euro*, Sociālā dienesta – 57 602 *euro*. Bāriņtiesai plānotie izdevumi 34 748 *euro*, kas nodrošina normatīvajos aktos noteikto funkciju realizēšanu. No 2019.gada tiek nodrošināts mājas aprūpes pakalpojums, kā arī nodrošināti pakalpojumi noteiktām mērķgrupām deinstitucionalizācijas projekta ietvaros.

2020.gadā tika realizēts projekts „Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plāna īstenošanai Rugāju novadā (ēkas pārbūve par dienas aprūpes centru)” Benislavā, līdz ar to jau 2021.gadā paredzēta centra darbība un pakalpojumu sniegšana.

Arī 2021.gadā iedzīvotājiem ir iespēja izmantot veļas mazgātuves pakalpojumus Rugājos, trūcīgajām un maznodrošinātajām personām pakalpojuma maksu daļēji sedz pašvaldība. Savukārt Lazdukalna sociālo pakalpojumu centrā pieejami gan dušas pakalpojumi, gan veļas mazgāšanas pakalpojumi.

Katru gadu ar finansējumu tiek atbalstīta Invalīdu biedrības Balvu teritoriālā nodaļa, šogad dotācija plānota 300 *euro* apmērā.

Pašvaldības saistības

Rugāju novada pašvaldība ir uzņēmusies saistības, ņemot aizņēmumus Valsts kasē, pašvaldības funkciju veikšanai, t.i., gan projektu līdzfinansējuma nodrošināšanai, gan arī pašvaldības infrastruktūras objektu sakārtošanai.

Kopā pašvaldības saistības (neatmaksāta aizdevumu pamatsumma) uz 01.01.2021. sastāda 2 411 971 *euro*. 2021.gadā plānots veikt pamatsummu atmaksu 206 865 *euro* apmērā un aizdevumu procentu atmaksu 5 406 *euro*. Attiecīgi turpmākajos gados atmaksājamās aizdevumu pamatsummas ir 2022.gadā 186 875 *euro*, 2023.gadā –143 605 *euro*, 2024.gadā – 143 605 *euro*.

Rugāju novada domes priekšsēdētāja

Sandra Kapteine

